

VOTO-score

Valrisico's Opsporen
in de **Thuissituatie van Ouderen**

Juni 2009

C. Verstraete, G. Braeckman G. en L. De Coninck

De VOTO-score werd ontwikkeld in het kader van een bachelorproef aan de opleiding Bachelor in de ergotherapie aan de Arteveldehogeschool te Gent. www.arteveldehs.be
De studie rond de Voto-score is gebeurd tijdens een stage in het Regionaal Dienstencentrum 'Zonnewende'.

Inleiding

Als zorgverlener overloopt de ergotherapeut het VOTO-instrument (Valrisico's Opsporen in de Thuisomgeving van Ouderen) in samenspraak met de oudere of zijn omgeving en spoort zo de gevaren op die aanleiding kunnen geven voor een valincident. Het betreft de gevaren die aanwezig zijn in de woning en de woonomgeving van de thuiswonende oudere.

Het is de bedoeling de woning per ruimte te overlopen en per stelling aan te duiden of er een risico is. Dit gebeurt via knipperlichten¹. Het is belangrijk elke ruimte te *inspecteren*. Wanneer er vanuit het geheugen gewerkt wordt (bijvoorbeeld wanneer men vertrouwd is met de woning), kunnen er namelijk zaken uit het oog verloren worden. De ruimtes die beschreven zijn in het meetinstrument, worden enkel beoordeeld indien deze zich in het huis bevinden. Een beperkt deel van het meetinstrument betreft de woonomgeving (toegang tot het huis). Indien zich verder in de woonomgeving nog belangrijke risico's voordoen, kan dit in de daartoe voorziene ruimte op het einde vermeld worden.

Stellingen die in het meetinstrument cursief gedrukt zijn, peilen naar de attitude en het gedrag van de oudere persoon.

Inhoud van de knipperlichten:

Rood: De situatie komt totaal niet overeen met de stelling. De reële situatie kan volledig tegenstrijdig zijn. Dit betekent dat er een zeer groot risico is, de veiligheid komt in het gedrang. Het is noodzakelijk veranderingen aan te brengen.

Oranje: De situatie komt gedeeltelijk overeen met de stelling. Er is sprake van een risico. Het is raadzaam dit risico weg te werken. Het is geen noodzaak om iets te veranderen, maar het kan de veiligheid verhogen.

Groen: De situatie komt volledig overeen met de stelling. De situatie is in orde zoals ze nu is. Toch blijft het aangeraden waakzaam te zijn dat de situatie er niet op achteruit gaat.

De kolom "NVT", niet van toepassing, kan gebruikt worden indien wat in de stelling vermeld wordt niet aanwezig is.

Er is bij alle stellingen plaats om opmerkingen of een verantwoording te noteren. Het wordt aangeraden deze ruimte voldoende te benutten. Indien er in de woning zaken worden opgemerkt die een risico vormen en die niet aangeduid kunnen worden via de stellingen, kan tevens deze extra ruimte gebruikt worden.

Bij het scoren telt men bij elke stelling het rode/oranje/groene knipperlicht en dit over alle blokken, behalve het laatste blok "woning algemeen". Ook de som van de kruisjes in de kolom NVT wordt gemaakt.

Een handleiding verduidelijkt bepaalde begrippen en afmetingen bij stellingen waarop dit van toepassing is. De vetgedrukte begrippen zijn in de handleiding terug te vinden.

---

¹ Naar een idee van een project van de sector gezinszorg met de steun van het Ervaringsfonds, project 'de knipperlichtmeter'.

Handleiding

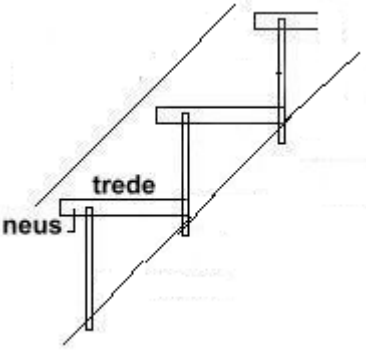
Deze handleiding heeft als doel bepaalde termen die in het meetinstrument worden gebruikt, te verduidelijken. Relatieve begrippen zoals "breed" worden hier verder toegelicht.

TOEGANG TOT HET HUIS

Stelling	Toelichting
Er zijn veilige trappen naar het huis toe.	<p>Stevig. Niet glad. Leuning (en): stevig en functioneel. Goede hellingsgraad: trap vormt hoek van ongeveer 40° met grondoppervlak. Trappen niet hoger dan 15 cm. Alle treden voldoende diep (met de gehele voet op de trede kunnen staan). Alle treden even hoog (liefst minder dan 15 cm). Geen trapneus (uitsprong naar voren).</p> <p>Score: - Bij 8 items in orde of 7 items in orde en het item dat niet in orde is, vormt geen risico: groen. - Bij 5-7 items in orde: oranje. - Bij minder dan 4 items in orde: rood.</p>
Er is een veilige helling naar de deur toe.	<p>Stevig. Niet glad. Leuning (en): stevig en functioneel. Goede hellingsgraad.</p> <p>Score: - Bij 4 items in orde of 3 items in orde en item dat niet in orde is vormt geen risicofactor: groen. - Bij 2- 3 items in orde: oranje. - Bij minder dan 2 items in orde: rood.</p>
Er is een veilige drempel aan de deur die men meest gebruikt.	<p>Stevig. Niet glad. Leuning (en): stevig en functioneel. Drempel niet hoger dan 15 cm.</p> <p>Score: - Bij 4 items in orde of 3 items in orde en item dat niet in orde is vormt geen risicofactor: groen. - Bij 2- 3 items in orde: oranje. - Bij minder dan 2 items in orde: rood.</p>
De inkomdeur	Breed = 75 cm doorgang.

is breed genoeg.	Opmerking: gewoon te voet of met een mobiliteitshulpmiddel zoals wandelstok of rollator is dit voldoende breed. Indien er met een rolstoel moet gepasseerd worden, is de doorgang best tussen de 80 en 90 cm breed.
-------------------------	---

TRAP

Stelling	Toelichting
De dieptes van de treden zijn ruim genoeg (ook indien draaitrap).	Diep: men kan een volledige voet plaatsen op de trede, over de gehele diepte.
De treden hebben geen neus .	Een neus is een uitsprong naar voren.

INKOM /KEUKEN/ WOONKAMER/ SLAAPKAMER/ BADKAMER

Stelling	Toelichting
De vloer is stroef .	Het oppervlak is niet glad.
De tapijten zijn voorzien van antislip .	Antislip: middel tegen slippen (weggliden). Het matje / het tapijt glijdt niet weg als men erop staat.

WOONKAMER/ KEUKEN/ SLAAPKAMER

Er is voldoende bewegings - ruimte rond alle meubels.	Men kan goed en vlot langs de meubels gaan. De persoon heeft nog voldoende ruimte naast zich om overal goed door te kunnen.
De zetels en stoelen / bed zijn op aangepaste hoogte .	De oudere persoon kan met beide voeten plat op de grond staan als hij/zij op de stoel/in de zetel/ op het bed zit.

BADKAMER / TOILET

Stelling	Toelichting
De vloer is stroef of is een antislipvloer .	Stroef: Het oppervlak is niet glad. Antislipvloer: De vloer wordt niet glad als er water op komt (dit kan getest worden).
Er zijn stevige handgrepen bevestigd op aangepaste hoogte .	Hoogte zodat het voor persoon een hulp is, en geen hindernis. Men kan met de handgreep veilig rechtkomen van op het toilet, veilig in het bad stappen. Als men de handgreep vast neemt: moet men de arm niet te ver strekken (voldoende dicht). kan men dit op een hoogte doen zodat men niet teveel moet reiken en niet teveel moet bukken (goede hoogte).

BERGING

Stelling	Toelichting
Er is een veilige trap naar de berging.	Stevig. Niet glad. Leuning (en): stevig en functioneel. Goede hellingsgraad: trap vormt hoek van ongeveer 40° met grondoppervlak. Trappen niet hoger dan 15 cm. Alle treden voldoende diep (met de gehele voet op de trede kunnen staan). Alle treden even hoog (liefst minder dan 15 cm). Geen trapneus (uitsprong naar voren). Score aangaande 'veiligheid trap': - '8 items in orde' of '7 items in orde en het item dat niet in orde is vormt geen risico' = groen. - 5 tot 7 items in orde = oranje. - Minder dan 4 items in orde = rood.

Scoreformulier VOTO

Naam cliënt/hulpvrager: ...

Geboortedatum: .. / .. / .....

Geslacht: man
                   vrouw

Aanwezige thuiszorg: verpleegkundige
   kinesitherapeut
   verzorgende
   gezinszorg
   mantelzorger
   andere: ...

Datum testafname:

Contactgegevens ergotherapeut:

TOEGANG TOT HET HUIS

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
Het pad naar het huis ligt effen.					
Er zijn veilige trappen naar het huis toe.					
Er is een veilige helling naar de deur toe.					
Er is een veilige drempel aan de deur die men meest gebruikt.					
De inkomdeur is breed genoeg.					
Er is verlichting aan de deur.					
De verlichting schakelt automatisch aan of is langs buiten te bedienen.					
De verlichting schijnt niet in de ogen/ is niet verblindend.					
<i>De verlichting wordt steeds gebruikt.</i>					

INKOM

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
De deurmat is voorzien van antislip .					
De vloer is stroef .					
Er is voldoende en egale verlichting in de volledige inkom.					
De verlichting kan aan elke doorgang aan – en uitgeschakeld worden.					
Er is een afgesloten kast aan de brievenbus bevestigd (indien brievenbus in voordeur).					
<i>De brievenbus wordt steeds afgesloten.</i>					
<i>De verlichting wordt steeds gebruikt.</i>					

TRAP

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
Het tredeoppervlak is stroef .					
De traploper ligt vast.					
Er is voldoende en egale verlichting over de volledige lengte van de trap.					
De verlichting kan zowel onderaan de trap als bovenaan de trap aan – en uitgeschakeld worden.					
Er is minstens 1 stevige en bruikbare leuning aan de trap.					
De trap is voldoende breed (90 cm).					Indien traplift: minder plaats
De dieptes van de treden zijn ruim genoeg (ook indien draaitrap).					
De trap heeft een goede hellingsgraad.					
De treden hebben allen dezelfde hoogte.					
De treden hebben geen neus .					
De eerste trede en de laatste trede zijn goed zichtbaar.					
De trap is obstakelvrij.					

Aantal knipperlichten (op dit blad)				
--	--	--	--	--

WOONKAMER

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
De vloer is stroef .					
Er is voldoende en egale verlichting in de volledige woonkamer.					
De verlichting kan bij iedere doorgang aan – en uitgeschakeld worden.					
De meubels zijn stevig. (steunpunten)					
Er is voldoende bewegingsruimte rond alle meubels.					
Er zijn geen scherpe hoeken aan de meubels.					
De zetels en stoelen zijn op aangepaste hoogte .					
De tapijten zijn voorzien van antislip .					
De tapijten hebben geen omgekrulde hoeken.					
De ruimte is vrij van obstakels.					
Men moet niet hoog (meer dan 140 cm) reiken om dagdagelijkse zaken uit de kast te halen.					
Men moet niet laag (minder dan 50 cm) reiken om dagdagelijkse zaken uit de kast te halen.					
<i>De verlichting wordt steeds gebruikt.</i>					

KEUKEN

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
De vloer is stroef .					
Er is voldoende en egale verlichting in de volledige keuken.					
De verlichting kan aan elke doorgang aan – en uitgeschakeld worden.					
De apparaten zitten op gepaste hoogte.					
Men moet niet hoog (meer dan 140 cm) reiken om dagdagelijkse zaken uit de kast te halen.					
Men moet niet laag (minder dan 50 cm) reiken om dagdagelijkse zaken uit de kast te halen.					
Er is voldoende bewegingsruimte langs alle meubels.					
De stoelen zijn op aangepaste hoogte .					
De tapijten zijn voorzien van antislip .					
<i>Als er iets gemorst is, wordt het meteen opgeruimd.</i>					
<i>De verlichting wordt steeds gebruikt.</i>					
<i>Kastjes worden na gebruik steeds gesloten.</i>					

Aantal knipperlichten (op dit blad)				
--	--	--	--	--

BADKAMER EN TOILET

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
De vloer is stroef of is antislip .					
Er is voldoende en egale verlichting in de volledige badkamer/ het toilet.					
De verlichting kan aan iedere doorgang aan – en uitgeschakeld worden.					
Er is voldoende bewegingsruimte in de badkamer en het toilet.					
In het toilet is er een handgreep bevestigd aan de muur.					
Het toilet is hoog genoeg.					
De tapijten zijn voorzien van antislip .					
Er ligt antislip in de douche/ het bad.					
De rand om in het bad/de douche te stappen is niet hoger dan 15 cm.					Indien hoger: zijn er problemen?
Er is een zitbankje in de douche.					
Er zijn stevige handgrepen bevestigd op aangepaste hoogte .					Indien niet: is muur ervoor geschikt?
De wastafel is op gepaste hoogte.					
<i>De verlichting wordt steeds gebruikt.</i>					

SLAAPKAMER

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
De vloer is stroef .					
Er is voldoende en egale verlichting in de volledige slaapkamer.					
De verlichting kan aan- en uitgeschakeld worden vanuit het bed.					
Het toilet is gemakkelijk te bereiken vanuit de slaapkamer.					
De tapijten zijn voorzien van antislip .					
De tapijten hebben geen gekrulde hoek.					
Er is voldoende bewegingsruimte naast het bed.					
Het bed is op aangepaste hoogte .					
De ruimte is vrij van obstakels.					
<i>Als men 's nachts opstaat, steekt men het licht aan.</i>					

BERGING

Stelling	R	O	G	NVT	Opmerkingen
De vloer is stroef .					
Er is voldoende egale verlichting in de volledige berging.					
Er is een veilige trap naar de berging.					
Het rek/ de opbergkast is stevig.					
Men moet niet hoog (> 140 cm) reiken om dagelijkse zaken uit de kast te halen.					
Men moet niet laag (< 50 cm) reiken om dagelijkse zaken uit de kast te halen.					
<i>De verlichting wordt steeds gebruikt.</i>					
Er is voldoende en egale verlichting in de volledige berging.					

Aantal knipperlichten (op dit blad)				
--	--	--	--	--

WONING ALGEMEEN

Stelling	Ja	Nee	NVT	Opmerkingen
De woning heeft geen verdiepingen.				
Volgende gebruikte ruimtes zijn op dezelfde verdieping:				
- woonkamer				
- keuken				
- badkamer				
- toilet				
- slaapkamer				
Elektriciteitskabels, die niet ingewerkt zijn, zijn goed aan de muur bevestigd:				
- in keuken				
- in woonkamer				
- in badkamer/toilet				
- in slaapkamer				
Indien er kleine trapjes in huis aanwezig zijn:				
- de trapjes zijn stroef				
- er zijn 1 of 2 leuning(en) bevestigd				
- ze zijn niet te hoog (15 cm)				

Opmerkingen rond de woonomgeving/ niet vermelde ruimtes

--

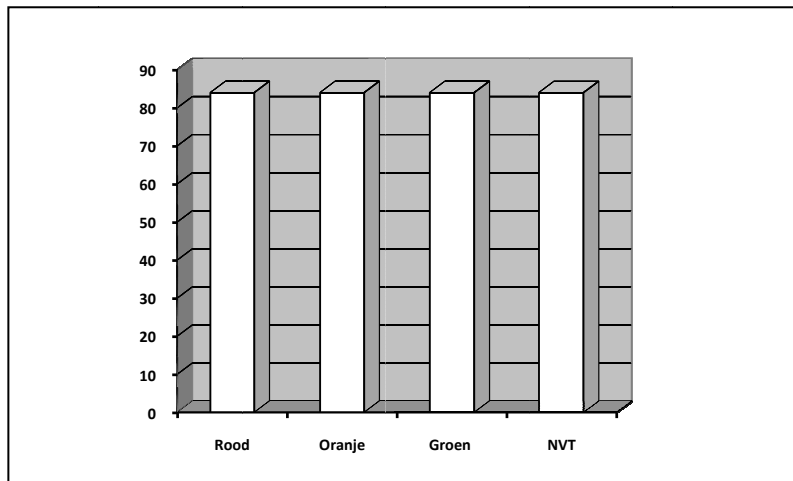
Conclusie VOTO-score

Naam hulpvrager:

Datum testafname:

Aantal knipperlichten:
(som van de drie bladzijden)

Knipperlicht	Rood	Oranje	Groen	NVT
Aantal				

ERGOTHERAPEUTISCH ADVIES:

risicofactor	advies

FOLLOW UP

afspraak	datum